

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

CİNSİYET AYRIMCILIĞI, CİNSEL TACİZ VE ŞİDDETE KARŞI POLİTİKA BELGESİ

1.AMAÇ VE KAPSAM

Atatürk Üniversitesi bölgesel ve ulusal düzeyde sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunabilen, analiz ve sentez yapabilen, öğrendiğini uygulayabilen, iletişim, takım çalışması ve liderlik becerilerine sahip mezunları ve sorun çözebilen, uluslararası düzeyde bilgi ve teknoloji üreten, öğretim ve öğrenme coşkusuna sahip çalışanları ile ürettiği bilgi ve hizmeti toplumun yararına sunmayı görev olarak benimsemiştir. Bunun yanı sıra emeğe ve liyakat, ulusal ve evrensel değerlere bağlılık, insan haklarına ve düşünce farklılıklarına saygı, toplumsal ve kültürel duyarlılık, Atatürk Üniversitesi'nin benimsediği ve önem verdiği temel ilke ve değerler arasında yer almaktadır.

Atatürk Üniversitesi kişisel, akademik ve entelektüel gelişimi sağlayacak ve destekleyecek bir üniversite ortamını oluşturmak amacıyla cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği veya bir başka temelde ayrımcılığa, sömürüye ya da bir başka nedene dayanan her türlü cinsel taciz ve saldırıdan arınmış bir üniversite ortamının yaratılmasını hedefler. Amaçlanan ortamın yaratılmasında ve sürdürülmesinde üniversite mensupları da gerekli özeni göstermekle yükümlüdür. Hiyerarşik ilişkilerin hâkim olduğu kurumsal ortamlarda cinsel tacize veya saldırıya uğrayanların bunu dile getirmede yaşadıkları zorlukların da etkisiyle cinsel taciz ve saldırı çoğu zaman görünmez kılınır ve hem kişi hem de kurumsal ortam bu durumdan zarar görür. Atatürk Üniversitesi cinsel taciz ve saldırının hiçbir şekilde görmezden gelinmeyeceğini garanti eder, üniversitenin tüm mensupları da bunu bilir ve kabul ederler.

1.1.AMAÇ

Cinsiyet ayrımcılığı, çalışma barışını bozan, akademik ve meslekî verimliliği önemli ölçüde düşüren ve müsamaha edilmeden mücadele edilmesi gereken bir olgudur. Cinsiyet ayrımcılığı gözetmeksizin herkese eşit imkânlar ve fırsatlar sunmak, Atatürk Üniversitesi'nin yönetim anlayışının vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu politika belgesinin amacı, Atatürk Üniversitesi'nin cinsel taciz, cinsiyet ayrımcılığı ve özellikle cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan şiddetin her türlü biçimi ile mücadele edeceğini ortaya koyarak, bu olumsuzluklardan arınmış bir çalışma, araştırma ve eğitim ortamı oluşturmayı taahhüt etmektedir.

1.2.KAPSAM

Bu politika belgesinde yer alan hükümler, zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın tüm üniversite bileşenlerini kapsar. Bu politika belgesi, üniversite içinde meydana gelen cinsel taciz, cinsiyet ayrımcılığı ve özellikle cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan şiddet gibi olaylar ile üniversitenin akademik ve çalışma yaşamına etkisi olan konuyla ilgili eylemleri kapsamına alır. Kurumun herhangi bir yöneticisi, çalışanı, öğrencisi, davetlisi, tedarikçisi ile kurum çalışanı olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilen cinsiyet ayrımcılığı içeren davranışlar, şiddet ve taciz kabul edilemez.

Üniversite, tüm birimleri için farkındalığın artırılması amacıyla çeşitli çalışmalar yapar ve bu konularda bilgilendirme mekanizmalarını işletir. Cinsiyete dayalı şiddet, cinsel taciz ve saldırı olayları ile karşılaşılması hâlinde ise etkili soruşturma ve yaptırım mekanizmalarını kullanır.

2.DAYANAK

Bu politika belgesinin hazırlanmasında, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Türk Ceza Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, ve Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin ilgili maddeleri ile taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler (özellikle Birleşmiş

Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ile Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi) esas alınmıştır.

3. TANIMLAR

3.1. Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık: Cinsiyet ayrımcılığı tüm toplumlarda özellikle kadına karşı ayrımcılık olarak ortaya çıkmış olup kadınların haklarından yararlanmalarını veya kullanmalarını engelleme veya hükümsüz kılma amacını taşıyan cinsiyete dayalı herhangi bir ayırım, dışlama ve kısıtlama anlamına gelmektedir.

3.2. Cinsiyete Dayalı Şiddet: Cinsiyete dayalı şiddet, cinsiyet ayrımcılığının bir biçimidir ve çoğunlukla kadına yönelik olarak ortaya çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddet, ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal ya da ekonomik yönden acı veren, cinsiyete dayalı tehdit, zorlama ya da özgürlükten yoksun bırakma gibi eylemlerle meydana gelmektedir.

3.3. Cinsel Taciz: Cinsel taciz bireyler arası ilişkilerin mahrem ve karmaşık alanında muğlak kalabilen, bu nedenle tanımlanması, değerlendirilmesi ve kanıtlanması kolay olmayan bir olgudur. Bu durum, tacize uğrayanları suskun kalmaya itmekte, böylece tacize uygun bir ortam yaratmaktadır. Bu belgede cinsel taciz konusunda esas alınan ve aşağıda yer alan tanımlar ve sınıflamalar, şimdiye dek çeşitli belgelerde geliştirilmiş olan tanımlamalara dayanmaktadır. Genel anlamıyla "cinsel taciz", vücut teması bulunmadan yapılan ve rızaya dayalı olmayan, cinsel içerikli ve rahatsız edici söz, tavır veya diğer davranış biçimlerini içerir. Rahatsızlık verecek ağırlıkta olmayan fiiller taciz olarak değerlendirilmez. Olayın gerçekleştiği ortama ve bağlama göre, ısrarla tekrarlanan eylemler ya da bir tek eylem, cinsel taciz olarak değerlendirilebilir.

Cinsel taciz, taciz eyleminin süresine, yoğunluğuna ve niteliğine göre; basit taciz ve ağır taciz olmak üzere ikiye ayrılabilir:

A) Basit Taciz: Cinsel olarak rahatsız edici, fiziksel temas içermeyen hareketlerdir. Örneğin: laf atmak, cinsel ilişki teklifinde bulunmak, cinsel içerikli şaka yapmak ve iltifatlarda bulunmak ya da argo sözcükler kullanmak, flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlarda bulunmak, dijital ya da diğer pornografik materyal ile rahatsız etmek, kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak veya dedikodu üretmek..... gibi. Bu çerçevede bahsedilen hareketlerin, mutlaka cinsel maksatla işlenmesi zorunlu değildir. Şaka ya da aşağılama maksadıyla gerçekleştirilen hareketler de taciz sayılır. Basit tacizin, uyarılara rağmen sürekli olarak tekrarı hâlinde niteliği ağırlaşır.

B) Ağır Taciz: Şantaj ya da açık tehdit gibi fiillerle ortaya çıkan ve kişinin davranışlarını kontrol etmeye yönelik hareketlerdir. Kişinin meslekî ya da akademik otorite konumunu suiistimal etmesiyle ilgili olabileceği gibi, eşit statüde olanlar arasında da ağır taciz durumları gerçekleşebilir. Cinsel içerikli teklife uymadığı durumlarda kişinin öğrencilik, akademik ya da iş hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğinin, uyduğu takdirde ise hak etmediği kazançlar sağlayacağını açık olarak söylediği veya ima yoluyla belirtildiği durumlarda söz konusu olur. Bu tarz fiiller, örneğin aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmişse, kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle eğitici, öğretici tarafından işlenmiş ise bu durum, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 105/2 maddesi uyarınca cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hâldir. Ayrıca bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza daha da ağırlaştırılmaktadır.

3.4. Cinsel Saldırı: Cinsel saldırı, kişinin vücudu üzerinde gerçekleştirilen, rızaya dayalı olmayan cinsel arzuları tatmine yönelik davranışlarla, bir kimsenin beden dokunulmazlığının ihlal edilmesidir. Cinsel saldırı iki biçimde ortaya çıkabilir:

A) İlk cinsel saldırı, kişinin beden dokunulmazlığının bedensel saldırı şeklinde ihlalidir. Temasin çıplak olması ve cinsel organlarla ilgili olması gerekmez.

B) İkinci tür cinsel saldırıda ise, vücuda dışardan herhangi bir şeyin (organ ya da cisim) duhulü sureti ile kişinin bedensel dokunulmazlığının ihlal edilmesi söz konusudur. Fiilin kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi, TCK'da cezanın ağırlaştırılmasını gerektirir.

3.5. Cinsel İstismar: 18 yaşından küçüklere karşı gerçekleştirilen cinsel saldırı ve cinsel taciz eylemleri "çocuğun cinsel istismarı" olarak değerlendirilir. Bu suç, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 103. Maddesinde "Çocukların cinsel istismarı" başlığı altında düzenlenmiştir. Ayrıca, 103.maddenin 3/d hükmünde, istismarın eğitici, öğretici tarafından kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi hâlinde, verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı düzenlenmiştir. Fiil gerçekleştirilirken cebir veya tehditle işlenmesi de suçun nitelikli hâllerinden biridir.

3.6. Tehdit veya Misilleme: Kişinin cinsel veya duygusal amaçlı teklifleri reddetmesi ya da tacize uğradığını düşünerek şikâyet etme yoluna gitmek istemesi/gitmesi nedeniyle, iş veya eğitim yaşamının intikam amacıyla, örtülü olarak veya açıkça zorlaştırılması da bir taciz türü olarak değerlendirilir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 106 ve 107.maddelerinde tehdit ve şantaj eylemlerine uygulanacak cezalar düzenlenmiştir.

3.7. Ödüllendirme Vaadi: Kişinin cinsel ya da duygusal amaçlı davranış veya teklifi kabulü durumunda ödül, terfi, not veya benzeri hak etmediği kazançlar elde etmesini içeren her türlü ayrıcalık vaadinde bulunulmasıdır. Kişiye, cinsel nitelikli davranış veya teklifi kabul etmesi hâlinde hak etmediği kazançlar sağlanacağını açık olarak veya ima yoluyla belirtmek, ödüllendirme vaadidir. Bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, aşağıdaki örnekler ödüllendirme vaadi olarak değerlendirilir:

- Cinsel nitelikli davranış veya teklifin yapıldığı kişi öğrenci ise; notunu yükseltmeyi, akademik veya maddi destek sağlamayı, sınav sorularını paylaşmayı vaat etmek,
- Cinsel nitelikli davranış veya teklifin yapıldığı kişi çalışan ise; terfi veya maaş artışı sağlamayı, iş yükünü hafifletmeyi, çalışma süresini kısaltmayı vaat etmek gibi.

4.YAPTIRIM VE DESTEK

4.1. Atatürk Üniversitesi, bu politika belgesiyle yukarıda tanımları yapılan türden olayların engellenmesine, bu tür iddialar ve şikâyetler söz konusu olduğunda etkin bir soruşturma ve yaptırım mekanizması işletmeye hazır olduğunu bildirmektedir.

4.2. Atatürk Üniversitesi cinsiyete dayalı herhangi bir tür şiddet, taciz ve saldırı konusunda öğrenci ve çalışanları bilgilendirmeyi ve mağdurlara her türlü desteği ivedilikle ve ücretsiz olarak sağlamayı, bu tür fiillerle ilgili tüm iddia ve şikâyetleri etkin bir şekilde ciddiyetle ele almayı taahhüt eder.

4.3. Atatürk Üniversitesi, tüm aşamalarda başvuru sahibi ile şikâyet edilen kişi/kişilerin özel hayatlarının gizliliği ilkesine uygun davranır.

4.4. Atatürk Üniversitesi, mağdurun tekrar mağdur edilmesine yol açabilecek veya tarafların onurunu zedeleyebilecek davranışların önlenmesine yönelik gerekli dikkat ve özeni gösterir, tarafların güven duygusunu zedelemeyecek şekilde davranır.

4.5. Atatürk Üniversitesi İddia sahibinin kasıtlı olarak yalan söylemesi, yanlış beyanlarda bulunması durumunda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 2547 sayılı

Yükseköğretim Kanunu ile Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde işlem yapılır.

4.6. Atatürk Üniversitesi, cinsiyet ayrımcılığı, şiddet ve tacize yönelik çalışmalar yürütür ve etkin bir mücadelenin sürdürülebilmesi için komisyonlar kurar.

5.ALINACAK ÖNLEMLER

Cinsiyete dayalı şiddet, özellikle cinsel taciz ve saldırıya yönelik olarak alınacak önlemler aşağıda belirtilmiştir:

1. Şikâyetlerin yapılabileceği, destek mekanizmalarını devreye sokan, ATAKSAM (*Atatürk Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi*) bünyesinde bir Rektör Yardımcısı başkanlığında çalışacak bir birim oluşturulması,
2. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratılması, kadın-erkek eşitliğinin gerçek anlamda yaşama geçirilmesi için çalışmalar ve etkinlikler yapılması, bu hususlarda sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte hareket edilmesi,
3. Spesifik olarak cinsel taciz ve saldırı konularında tüm üniversite personeli ile öğrencilerine yönelik eğitici çalışmalar yapılması (broşür dağıtımı, web sitesi oluşturulması, konferanslar verilmesi gibi),
4. Cinsiyete dayalı şiddet, cinsel taciz ve saldırıya şahit olan ve bu durumdan etkilenen diğer kişilere psikolojik destek sunulması,
5. Yönetim ve karar mekanizmalarında az temsil edilen kadınlar lehine, kota gibi pozitif ayrımcılık uygulamaları yapılması,
6. Kadın hakları ve şiddet konusunun sadece kadınların sorunu olmadığı, toplumun sorunu olduğu konusunda üniversite öğrencilerinde, çalışanlarda ve halkta gerekli bilincin oluşturulması konusunda çalışmaların yapılması,
7. Üniversite kampüs ve dersliklerinin kız öğrencilerin güvenliğine yönelik olarak düzenlenmesi, aydınlatılması, geç saatlerdeki eğitimlerde güvenlik görevlilerinin sayılarının çoğaltılması,
8. Üniversite kampüslerine güvenli ulaşımın sağlanması için yerel yönetimlerle iletişime geçilmesi,
9. Cinsel taciz ve saldırıya uğrayanların şikâyetlerinin ciddiye alınması, kendilerini ifade etmelerinde destek olunması,
10. Cinsel tacize, saldırıya maruz kalan bireylerin alabilecekleri önlemler ile beyan ve delillendirmeye ilişkin bir kılavuz hazırlanması,
11. Etkin bir soruşturma ve yaptırım mekanizmasının devreye sokulması,
12. Cinsel taciz ve saldırı iddialarının ele alınmasının her aşamasında gizlilik prensibine uygun davranılması,
13. Farklı cinsel kimliğe sahip bireylerin de söz konusu politikadan eşit şekilde yararlanmasının sağlanması.

Sonuç olarak, Atatürk Üniversitesi, yukarıda belirtilen amaçlar, kapsam, tanımlar ve önlemler ışığında, cinsiyete dayalı ayrımcılığın, şiddetin, cinsel taciz ve saldırının önlenmesi için gerekli girişimlerde bulunur. Bu eylemlerin gerçekleşmesi hâlinde doğacak sorun ve sonuçların hiçbir biçimde görmezden gelinmeyeceğini ve yaptırım mekanizmalarının devreye girmesi için gereken her türlü tedbirin alınacağını taahhüt eder.